

חוזה, דכתיב (ישעיה סד ג) עין לא ראתה אלהים
זולתך.

אמר רבי שמעון, אנא הוית קמי דר' ברוקא,
והיה אומר, כדין אִזְכָּה לַמַּעֲלָת גַּנְתָּ אֶגְוֹז
עם חסידי ישראל. ולא הוה ידענא מאי הוא.
עד דשמענא להא דאמר רבן יוחנן בן זכאי,
קרייה הקדוש ברוך הוא לגנתא דעדן גַּנְתָּ
אֶגְוֹז, מה האגוז קליפה אחר קליפה, ופריו
מבפנים. כך עדן, עולם אחר עולם, והוא
מבפנים.

תאני ר' שמעון, הגן הזה מאין נטוע. הקדוש
ברוך הוא נטע אותו מתחתיו של עדן.
דאי תימא שזה כנגד זה בשוה, אי אפשר,
אלא הגן בארץ, ועדן עליו מלמעלה. ומאין
תמציתו של גן, מעדן הוא.

אמר ליה ר' יהודה, לדבריך, מאי פתיב ונהר
יוצא מעדן להשקות את הגן, הִיָּה לוֹ
לומר ונהר יורד מעדן להשקות את הגן,
דמשמע דמלמעלה יורד למטה לגן. אלא
אמר רבי שמעון, עדן למטה, ועדן למעלה.
גן למעלה, גן למטה. ושניהם מכונים זה
כנגד זה, והקדוש ברוך הוא נטע זה מתחת
זה.

וכי הוא נטעו ממש, כן. דאמר רבי יהודה,
על שאין מטעותיו כשאר מטעות, והם
מובחרים משאר מטעות, הוא הִיָּה מטע ה',
כמה דאתא אומר, (ישעיה סא ג) מטע ה' להתפאר,
כלומר לשבח, וזהו להתפאר, כלומר אין זה
פי אם (דף כג ע"ב) מטע ה' ולא מאחר.

אמר רבי יעקב בר אידי, על כל פנים מטע
ה' הוא, שנטע שם כל עץ נחמד
למראה. והוא נטע. אלא כשהוציאה הארץ
אילניה ופירותיה, הוציאה בתחלה בגן עדן,

מלאך, ולא שרף, ולא חשמל,
ולא עין נביא, ולא חוזה, שכתוב
(ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים
זולתך.

אמר רבי שמעון, אני הייתי לפני
רבי ברוקא, והיה אומר, כעת
אִזְכָּה לַמַּעֲלָת גַּנְתָּ אֶגְוֹז עם חסידי
ישראל. ולא הייתי יודע מה הוא,
עד ששמעתי את מה שאמר רבי
יוחנן בן זכאי, קרא הקדוש ברוך
הוא לגן עדן גַּנְתָּ אֶגְוֹז. מה האגוז
קליפה אחר קליפה ופריו מבפנים,
כך עדן עולם אחר עולם והוא
מבפנים.

למד רבי שמעון, הגן הזה מאין
נטוע? הקדוש ברוך הוא נטע
אותו מתחתיו של עדן. שאם
תאמר שזה כנגד זה בשוה - אי
אפשר, אלא הגן בארץ, ועדן
עליו מלמעלה. ומאין תמציתו
של הגן? מעדן הוא.

אמר לו רבי יהודה, לדבריך, מה
שכתוב (בראשית ב) ונהר יצא מעדן
להשקות את הגן, הִיָּה לוֹ לומר
ונהר יורד מעדן להשקות את
הגן, שמשמע שמלמעלה יורד
למטה לגן. אלא, אמר רבי
שמעון, עדן למטה - ועדן
למעלה. גן למעלה - גן למטה.
ושניהם מכונים זה כנגד זה,
והקדוש ברוך הוא נטע זה מתחת
זה.

וכי הוא נטע אותו ממש? כן,
שאמר רבי יהודה, על שאין
מטעותיו כשאר מטעות, והם
מבחרים משאר מטעות, הוא הִיָּה
מטע ה', כמו שנאמר (ישעיה סא)
מטע ה' להתפאר, כלומר לשבח,
וזהו להתפאר. כלומר, אין זה פי
אם מטע ה' ולא מאחר.

אמר רבי יעקב בר אידי, על כל
פנים מטע ה' הוא, שנטע שם כל
עץ נחמד למראה. ואיך נטע?
אלא כשהוציאה הארץ אילנותיה

ואחר כך בכל העולם. והקדוש ברוך הוא בחר המקום ההוא, והכינו להיות שם לעולם. והוא פוקד אותו, ומשקה בטובו, מאותו הטוב הנשפע מעדן של מעלה, הלא הוא דכתיב, (תהלים קד טז) ישבעו עצי ה' ארזי וגו', אלו אילנות שבגן עדן.

שאל ר' חגי לר' יהודה, תאמר שגן עדן הוא בארץ, למאי איצטרף. אמר ליה, להנאתיה דנשמתא. דמקבלא מההוא עדן דלעילא. דאי סלקא דעתך דלכל נשמתא, הא תנינן לאינון דלא יתבו להו רשותא לסלקא לעילא, אית להו הנאה וכיסופא בההוא דלתתא, ממה דמקבל מלעילא.

אמר רבי יהודה, בכל ריש ירחא וירחא, סלקי להו למתיבתא עילאה דלעילא. הלא הוא דכתיב, (ישעיה סו כג) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו וגו'. ובהאי גן עדן דלתתא יתיב אדם, ושוי ליה קודשא בריך הוא למהוי מדוריה ביה, הלא הוא דכתיב, וישם שם את האדם אשר יצר.

רבי חייא ור' יוסי הוו אזלי באורחא, אמר רבי יוסי לר' חייא, הא תנינן במתניתא דידן, דכל מה דעביד קודשא בריך הוא בין לעילא בין לתתא, פלהו כסיפין ושקדין למיהף לזיניה, גופא אזיל בתר זיניה, לארעא, דאתנסיבת מינה. ונשמתא לית ליה כסופא, אלא לאתר דאתנסיבת מתמן. דכל מה דעביד, כסיף בתר זיניה, הלא הוא דכתיב, (תהלים פד ג) נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה', ולא לעלמא הדין, כגופא.

אמר ליה ר' חייא, אימא לך מלה דהיא רזא, ולא ידעין בני נשא. ארכין רישיה, וככי וחייה. שתיק ר' יוסי, לבתר אמר ליה רבי

ופרותיה, הוציאה בתחלה בגן עדן, ואחר כך בכל העולם, והקדוש ברוך הוא בחר במקום ההוא והכינו להיות שם לעולם. והוא פוקד אותו, ומשקה בטובו מאותו הטוב הנשפע מעדן של מעלה. זהו שכתוב (תהלים קד) ישבעו עצי ה' ארזי וגו', אלו אילנות שבגן עדן.

שאל רבי חגי לרבי יהודה, תאמר שגן עדן הוא בארץ. למה הוא נצרך? אמר לו, להנאת הנשמה, שמקבל מאותו העדן שלמעלה. שאם תעלה על דעתך שזה לכל נשמה - הרי שנינו, לאותם שלא נתנו להם רשות לעלות למעלה, יש להם הנאה ותשוקה באותו שלמטה ממה שמקבל מלמעלה. אמר רבי יהודה, בכל ראש חדש וחדש מעלים אותם לשיבה העליונה שלמעלה. זהו שכתוב (ישעיה סו) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו וגו'. ובגן העדן הזה שלמטה ישב אדם, ושם אותו הקדוש ברוך הוא להיות בו את מדורו. זהו שכתוב (בראשית ב) וישם שם את האדם אשר יצר.

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך. אמר רבי יוסי לרבי חייא, הרי שנינו בברייתא שלנו, שכל מה שעשה הקדוש ברוך הוא, בין למעלה בין למטה, כלם משתוקקים ושוקדים ללכת למינו. הגוף הולך אחר מינו לארץ, שנטל ממנה, ולנשמה אין תשוקה, אלא למקום שנקחה משם. שכל מה שעשה, משתוקק אחר מינו. זהו שכתוב (תהלים פד) נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה', ולא לעולם הזה כמו הגוף. אמר לו רבי חייא, אמר לך דבר שהוא סוד ואין בני אדם יודעים. הרפין ראשו, ובכה וצחק. שתק

רבי יוסי, אחר כך אמר לו רבי חייא, אשרי הם הצדיקים, אוי להם לרשעים! אשריהם הצדיקים שנקראים חיים לעולם הבא. וכי משום שהנשמה קימת בקיומה הם קמים, והגוף נרקב בארץ, אף על גב שהיה שלם צדיק? והרי שנינו שתמיד הנשמה עומדת בקיומה?

א"ל כן נגזר, שכאשר צדיק נפטר מן העולם הזה, מזמין לו הקדוש ברוך הוא גוף אחר פשר וטוב, שלא יהיה כמו הזהמה והלכלוך של הגוף הזה, ומכניס בו אותה נשמה קדושה, והוא משרה אותו בקיומו באותו הגוף בגן העדן הזה שלמטה, והוא יהיה להם לעולם האחר, העולם הבא.

ובבב"ר ראש חדש וחדש יוצאים ורואים את הרשעים שטורדים אותם בגיהנום, זהו שכתוב (ישעיה 10) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפשעים בי. מאיזה מקום יצאו? שנה רבי בא, מגן עדן שלמטה, ולמה? לראות לרשעים. והקדוש ברוך הוא מעלה אותם לישיבת הרקיע בכל שבת ושבת ובכל ראש חדש וחדש. זהו שכתוב (שם) והיה מדי חדש בחדשו.

רבי שמעון אמר, בכל לילה ולילה, וכשבא הבקר, מחדש להם את נשמותיהם. זהו שכתוב (איכה 1) חדשים לבקרים רבה אמונתך. רבי יצחק אמר, אפילו לכל אדם גם כן. בעולם הזה הוא גם בשנתו בכל לילה, ועולה הנשמה למעלה, ונמצאת בכמה חייבים לפני הקדוש ברוך הוא. ובאמונה הרבה, שהקדוש ברוך הוא מחזיר אותה לגוף, ומחדש אותה הקדוש ברוך הוא בו, ולמה רבה אמונתך? מפני שרבה אמונתך.

חייא, זכאין אינון צדיקיא, ווי להון לרשיעיא. זכאין אינון צדיקיא, דאתקרון חיים לעלמא דאתי. וכי בדיל דנשמתא קיימא בקיומהא, אינון קיימין, וגופא מתרקב בארעא, אף על גב דהוה שלים זכאי. והתנו, דתדיר נשמתא בקיומא קיימא.

א"ל הכי אתגזר, דכד אתפטר צדיקא מעלמא דין, זמין ליה קודשא בריה הוא גופא אחרא, זכאה וטב, דלא להוי פהאי זוהמא ולכלוקא דגופא דין, ומעיל ביה ההוא נשמתא קדישא, והוא אשרי ליה בקיומיה, פההוא גופא, פהאי גנתא דעדן דלתתא, וההוא להוי לון עלמא אחרא, עלמא דאתי. ובבב"ר ריש ירחא וירחא, נפקין, וחזן חייבין דטורדין לון בגיהנום, הדא הוא דכתיב, (ישעיה 10 כד) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי. מאיזה מקום יצאו. תאני רבי בא, מגן עדן של מטה. ולמה, לראות לרשעים. וקודשא בריה הוא, סליק לון למתיבתא דרקיעא, בכל שבתא ושבתא, ובכל ריש ירחא וירחא, הדא הוא דכתיב, והיה מדי חדש בחדשו.

רבי שמעון אמר, בכל לילה ולילה, וכד אתי צפרא, מחדש לון נשמתיהו, הדא הוא דכתיב, (איכה 1 כג) חדשים לבקרים רבה אמונתך. ר' יצחק אמר אפילו לכל אדם נמי. פהאי עלמא נאים בשינתיה, בכל לילה, וסלקא נשמתא לעילא, ואשתכחת בכמה חייבין קמי קודשא בריה הוא. ובהימנותא רבה, דקודשא בריה הוא אחזר לה לגופא, ומחדש לה קודשא בריה הוא ביה. ולמה, רבה אמונתך. מפני שרבה אמונתך.

מִכָּאן אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַמִּתְחַיֵּב בְּמִמּוֹן
לְחִבְרֹו, וְחִבְרֹו מוֹצִיא לוֹ מַה שְּׁיִחְזִיק
בְּיָדוֹ, אָסוּר לוֹ לְהִחְזִיק בּוֹ, עַד שְׁיִתְּנֵהוּ לוֹ
חִבְרֹו, וְאִפְּלוּ שְׁיִתְּנֵהוּ לוֹ בִּי דִינָא, הִדָּא הוּא
דְּכֹתִיב, (שְׁמוֹת כב כה) אִם חָבַל תַּחְבֵּל שְׁלֵמַת רַעְיָךְ.
רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי סִימּוֹן אָמַר, וַיֵּשֶׁם שֵׁם אֶת
הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר, בְּכָלֵל. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
וַיִּנְיַחְהוּ בְּגֵן עֵדֶן לְעִבְדָּהּ וּלְשִׁמְרָהּ. וְכִי מֵאִי
עֲבוּדָה הִכָּא. אֲלֹא עֲבוּדַת הַנְּשָׁמָה, לְהַשְׁלִים
לָהּ בְּתַשְׁלוּמֶיהָ, מַה שֶּׁלֹּא הִשְׁלִימָהּ בְּזֶה
הָעוֹלָם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן (נ"א ר' יְהוֹשֻעַ) אָמַר, הַנִּיחַ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְאָדָם הָרָאוּשׁוֹן בְּגֵן עֵדֶן, וְנָתַן לוֹ
תּוֹרָתוֹ, לְעִבּוּד בָּהּ, וּלְשִׁמּוֹר מִצּוֹתֶיהָ. הִדָּא
הוּא דְּכֹתִיב, (בראשית ב ט) וַעֲץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֵּן.
וְכֹתִיב (משלי ג יח) עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ.
אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּשִׁיחֶיהָ לוֹ לְאָדָם
הַנָּאָה בְּגֵן זֶה, יַעֲסוֹק בָּהּ וַיִּשְׁמֹר אוֹתָהּ. וּמִפְּנֵי
הָעֲדוּנִין וְהַנָּאוֹת שֶׁהָיוּ לוֹ לְאָדָם שֵׁם, לֹא שָׁמַר
תּוֹרָתוֹ, עַד שֶׁגִּרְשָׁהּ מִשָּׁם.

רַבִּי אֲבָא בְּשֵׁם ר' חֲזִיָּא אָמַר, עֵץ מִמֶּשׁ הָיָה,
וְהָיוּ שְׁנַיִם, הָאֶחָד הַנּוֹתֵן חַיִּים לְאָדָם.
וְהָאֶחָד שֶׁהָאוֹכְלוֹ יֵדַע הַטּוֹב וְהָרָע. לְדַעַת
הַדֶּרֶךְ הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר, שְׁיוּכָשֶׁר הָאָדָם. וְהַדֶּרֶךְ
הָרָע, שְׁיִתְקַלְקַל בָּהּ הָאָדָם. וּלְפִיכָךְ צִוְּהוּ
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יֵאָכֵל מִמֶּנּוּ, פֶּן יִדְחָה
הַטּוֹב, וַיִּחְזִיק בְּרָע.

וְעַל פֶּן נֶאֱמַר מִכָּל עֵץ הַגֵּן אָכַל תֹּאכֵל, זֶהוּ
עֵץ הַחַיִּים, שֶׁהָיָה לוֹ לְאָדָם לְאִכּוֹל מִמֶּנּוּ.
וְהוּא לֹא חָטָא אֲלֵא בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע,
שֶׁנִּצְטָוָה שֶׁלֹּא יֵאָכֵל מִמֶּנּוּ. הִדָּא הוּא דְּכֹתִיב,
וַיִּמְעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְּיוֹם
אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת.

מִכָּאן אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַמִּתְחַיֵּב
בְּמִמּוֹן לְחִבְרֹו, וְחִבְרֹו מוֹצִיא לוֹ
מַה שְּׁיִחְזִיק בְּיָדוֹ, אָסוּר לוֹ
לְהִחְזִיק בּוֹ עַד שְׁיִתְּנֵהוּ לוֹ חִבְרֹו,
וְאִפְּלוּ שְׁיִתְּנֵהוּ לוֹ בִּית הַדִּין. זֶהוּ
שְׁכֵתוֹב (שְׁמוֹת כב) אִם חָבַל תַּחְבֵּל
שְׁלֵמַת רַעְיָךְ.

רַבִּי יְהוּדָה בֶּן רַבִּי סִימּוֹן אָמַר,
(בראשית ב) וַיֵּשֶׁם שֵׁם אֶת הָאָדָם
אֲשֶׁר יָצָר - בְּכָלֵל. אָמַר רַבִּי
שְׁמַעוֹן, (שם) וַיִּנְיַחְהוּ בְּגֵן עֵדֶן
לְעִבְדָּהּ וּלְשִׁמְרָהּ, וְכִי מַה
הָעֲבוּדָה כָּאן? אֲלֹא עֲבוּדַת
הַנְּשָׁמָה, לְהַשְׁלִים לָהּ בְּתַשְׁלוּמֶיהָ
מַה שֶּׁלֹּא הִשְׁלִימָהּ בְּזֶה הָעוֹלָם.
רַבִּי שְׁמַעוֹן (יהושע) אָמַר, הַנִּיחַ
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאָדָם הָרָאוּשׁוֹן
בְּגֵן עֵדֶן, וְנָתַן לוֹ תּוֹרָתוֹ לְעִבּוּד
בָּהּ וּלְשִׁמּוֹר מִצּוֹתֶיהָ. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב
(שם) וַעֲץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֵּן, וְכֹתִיב
(משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים
בָּהּ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
כְּשִׁיחֶיהָ לוֹ לְאָדָם הַנָּאָה בְּגֵן זֶה,
יַעֲסוֹק בָּהּ וַיִּשְׁמֹר אוֹתָהּ. וּמִפְּנֵי
הָעֲדוּנִים וְהַנָּאוֹת שֶׁהָיוּ לוֹ לְאָדָם
שֵׁם, לֹא שָׁמַר תּוֹרָתוֹ, עַד
שֶׁגִּרְשָׁהּ מִשָּׁם.

רַבִּי אֲבָא בְּשֵׁם רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר,
עֵץ מִמֶּשׁ הָיָה, וְהָיוּ שְׁנַיִם - הָאֶחָד
הַנּוֹתֵן חַיִּים לְאָדָם, וְהָאֶחָד
שֶׁהָאוֹכְלוֹ יֵדַע הַטּוֹב וְהָרָע. לְדַעַת
הַדֶּרֶךְ הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר שְׁיִכָּשֶׁר
הָאָדָם, וְהַדֶּרֶךְ הָרָע שְׁיִתְקַלְקַל בָּהּ
הָאָדָם. וּלְפִיכָךְ צִוְּהוּ הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יֵאָכֵל מִמֶּנּוּ, פֶּן
יִדְחָה הַטּוֹב וַיִּחְזִיק בְּרָע.

וְעַל פֶּן נֶאֱמַר (בראשית ב) מִכָּל עֵץ
הַגֵּן אָכַל תֹּאכֵל, זֶהוּ עֵץ הַחַיִּים
שֶׁהָיָה לוֹ לְאָדָם לְאִכּוֹל מִמֶּנּוּ,
וְהוּא לֹא חָטָא אֲלֵא בְּעֵץ הַדַּעַת
טוֹב וְרָע, שֶׁנִּצְטָוָה שֶׁלֹּא יֵאָכֵל
מִמֶּנּוּ. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (שם) וַיִּמְעַץ
הַדַּעַת טוֹב וְרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ
כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת.

מכאן אמר רבי שמעון, גזירה נגזרה על אדם, קודם, למות, על שנלקח מן האדמה. משמע דכתיב, ביום אכלך ממנו. מלמד שאילמלי לא חטא, היו לו חיים ארוכים, כיון שחטא, הוא העונש, שיקצר ימיו, וימות באותו היום. לאחר שעשה תשובה, נתן לו יומו דקודשא בריה הוא, שהוא אלה שנה. וזו ראיה שהגזירה היתה קודם למות, שאילמלא כן, כשעשה תשובה היה לו לבטל הגזירה. אלא אמר רבי שמעון, עשה תשובה ובטל הגזירה שנגזרה עליו, ביום אכלך ממנו, והאריך לו ימים שנתן לו יומו.

רבי ברוקא אמר, הוא נצטווה על השם, וחסא בשם. נצטווה על השם, זהו השם המיוחד, דכתיב ועץ החיים וגו'. והוא חטא בשם, זהו שם המשותף, דכתיב ועץ הדעת טוב ורע.

אמר רבי אבהו, ומה המקריב קרבן לשם זה, אמרה תורה (שמות כב יט) זבח לאלהים יחרם. המחליף שמו המיוחד בשבילו, על אחת כמה וכמה.

ושחטא בשם מנא לן. אמר רבי ברוקא דכתיב "ותקח מפרי"ו "ותאכל", שהוא השם היוצא ממנו, דוגמת הפרי היוצא מן העץ. אמר רבי אבהו, לפיכך כנה כל הענין באלו אילני גן עדן.

אמר רבי יצחק, חזינו דהא תלת מן חבריאי, על דא אתענשו. אמר רבי (דף כד ע"א) יהודה, הא דאמר רבי ברוקא אין להרהר עוד בפרשתא דא, דאנא כהאי גוונא שמענא מאבוי, וכען אדפרנא, ומכאן צריך דרשה. והנחש הי"ה ערו"ם מפל חית השדה. תאני ר' יוסי, זהו יצר הרע, שהוא הנחש

מכאן, אמר רבי שמעון, גזירה נגזרה על האדם קדם למות, עד שנלקח מן האדמה. משמע שכתוב ביום אכלך ממנו, מלמד שאילמלא לא חטא, היו לו חיים ארוכים. כיון שחטא, הוא העונש שיקצר ימיו וימות באותו היום. לאחר שעשה תשובה, נתן לו הקדוש ברוך הוא את יומו, שהוא אלה שנה.

וזו ראיה שהגזירה היתה קדם למות, שאילמלא כן, כשעשה תשובה היה לו לבטל הגזירה. אלא, אמר רבי שמעון, עשה תשובה ובטל הגזירה שנגזרה עליו - ביום אכלך ממנו, והאריך לו ימים, שנתן לו יומו.

רבי ברוקא אמר, הוא נצטווה על השם וחסא בשם. נצטווה על השם - זהו השם המיוחד, שכתוב ועץ החיים וגו'. והוא חטא בשם - זה שם המשותף, שכתוב ועץ הדעת טוב ורע.

אמר רבי אבהו, ומה המקריב קרבן לשם זה, אמרה תורה (שמות כב, יט) זבח לאלהים יחרם. המחליף שמו המיוחד בשבילו, על אחת כמה וכמה.

ושחטא בשם, מנין לנו? אמר רבי ברוקא, שכתוב (בראשית א) "ותקח מפרי"ו "ותאכל", שהוא השם היוצא ממנו, דוגמת הפרי היוצא מן העץ. אמר רבי אבהו, לפיכך כנה כל הענין באלו אילני גן עדן.

אמר רבי יצחק, ראינו שהנה שלשה מן החברים על כן נענשו. אמר רבי יהודה, זה שאמר רבי ברוקא אין להרהר עוד בפרשה זו, שאני כמו זה שמעתי מאבי, וכעת נזכרתי, ומכאן צריך דרשה.

והנחש הי"ה ערו"ם מפל חית השדה (שם). שנה רבי יוסי, זהו